

Codruța Hageanu

Drept civil. Succesiuni

Curs universitar

Editura
Hamangiu
2024

CUPRINS

Capitolul I. Reguli generale privind moștenirea	1
<i>Secțiunea 1. Noțiuni generale. Istoric</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Noțiunea de moștenire. Dicționar de termeni succesorală</i>	5
<i>Secțiunea a 3-a. Scurt istoric al evoluției instituțiilor succesorale pe teritoriul României</i>	8
<i>Secțiunea a 4-a. Reguli generale comune moștenirilor legale și testamentare</i>	17
§1. Deschiderea moștenirii. Data și locul deschiderii moștenirii	17
§2. Felurile moștenirii. Caracteristicile transmiterii moștenirii	20
2.1. Felurile moștenirii	20
2.2. Caracteristicile transmiterii moștenirii	21
§3. Condițiile generale ale dreptului de a moșteni	28
3.1. Capacitatea de a moșteni (capacitatea succesorală)	28
3.2. Nedemnitatea succesorală	34
3.2.1. Noțiune	34
3.2.2. Clasificare	34
3.2.2.1. Nedemnitatea de drept	35
3.2.2.2. Nedemnitatea judiciară	38
3.2.2.2.1. Termenul de invocare a nedemnității judiciare	39
3.2.3. Efectele nedemnității	41
3.2.3.1. Efecte față de persoana nedemnului	41
3.2.3.2. Efecte față de moștenitorii nedemnului	43
3.2.3.3. Efectele nedemnității față de terți	43
3.2.4. Înlăturarea efectelor nedemnității	44
3.3. Vocația la moștenire	45
3.3.1. Noțiune	45
3.3.2. Clasificare	45

Capitolul II. Moștenirea legală	47
<i>Secțiunea 1. Noțiuni</i>	47
<i>Secțiunea a 2-a. Principiile generale ale devoluțiunii legale a moștenirii</i>	50
§1. Principiul priorității claselor de moștenitori	50
§2. Principiul proximității gradului de rudenie	52
§3. Principiul împărțirii pe capete a moștenirii	53
<i>Secțiunea a 3-a. Reprezentarea succesorală</i>	53
§1. Noțiuni	53
§2. Domeniul de aplicare	54
§3. Condițiile în care operează reprezentarea succesorală	57
3.1. Condițiile în persoana reprezentatului	57
3.2. Condițiile în persoana reprezentantului	61
§4. Efectele reprezentării	62
<i>Secțiunea a 4-a. Categoriile de moștenitori legali.</i>	
<i>Clasele de moștenitori și soțul supraviețuitor</i>	64
§1. Clasa întâi de moștenitori. Clasa descendenților defunctului	64
§2. Clasa a doua de moștenitori. Clasa ascendenților privilegiați și a colateralilor privilegiați ai defunctului	67
§3. Clasa a treia de moștenitori. Clasa ascendenților ordinari	71
§4. Clasa a patra de moștenitori. Clasa colateralilor ordinari	71
§5. Soțul supraviețuitor	72
5.1. Cazul nulității căsătoriei	74
5.2. Căsătoria putativă	76
5.3. Situația specială a bigamiei soțului decedat	77
5.4. Desfacerea căsătoriei (divorțul)	77
5.5. Drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor	79
5.5.1. Drepturile de moștenire ale soțului supraviețuitor în concurs cu fiecare clasă de moștenitori	79
5.5.2. Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor	84

5.5.3. Dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor asupra mobilierului și obiectelor de uz casnic care au fost afectate folosinței comune a soților _____	87
<i>Secțiunea a 5-a. Moștenirea vacantă [art. 553, art. 963 alin. (3), art. 1135-1140 C. civ.]</i> _____	88
<i>Secțiunea a 6-a. Administrarea provizorie a bunurilor moștenirii</i> _____	89
Capitolul III. Moștenirea testamentară _____	91
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i> _____	91
<i>Secțiunea a 2-a. Testamentul. Definiție și caractere juridice</i> _____	94
<i>Secțiunea a 3-a. Proba testamentului</i> _____	98
<i>Secțiunea a 4-a. Interpretarea testamentului</i> _____	100
<i>Secțiunea a 5-a. Condițiile de valabilitate ale testamentului</i> _____	103
§1. Condițiile de fond _____	103
1.1. Capacitatea testamentară _____	103
1.2. Consimțământul testatorului _____	109
1.3. Obiectul testamentului _____	112
1.4. Cauza testamentului _____	113
§2. Condițiile de formă _____	114
2.1. Condițiile de formă aplicabile tuturor testamentelor _____	115
2.1.1. Forma scrisă _____	115
2.1.2. Forma actului separat _____	117
2.2. Felurile testamentelor _____	120
2.2.1. Testamentul olograf _____	120
2.2.1.1. Scrierea _____	122
2.2.1.2. Semnătura _____	123
2.2.1.3. Data _____	124
2.2.2. Testamentul autentic _____	128
2.2.3. Testamentele privilegiate _____	131
2.2.4. Testamentul sumelor și valorilor depozitate _____	133
2.2.5. Testamentul întocmit de cetățeni români în străinătate _____	134
2.2.6. Testamentul internațional _____	134

<i>Secțiunea a 6-a. Revocarea testamentului și retractarea</i>	
<i>revocării</i> _____	135
§1. Revocarea testamentului _____	135
§2. Retractarea revocării _____	136
<i>Secțiunea a 7-a. Principalele dispoziții testamentare (legatul, dezmoștenirea și execuția testamentară)</i>	
§1. Legatul _____	137
1.1. Definiție _____	137
1.2. Desemnarea legatarului _____	138
1.3. Clasificarea legatelor _____	141
1.3.1. Clasificarea legatelor în funcție de obiectul lor _____	141
1.3.1.1. Legatul universal _____	142
1.3.1.2. Legatul cu titlu universal _____	145
1.3.1.3. Legatul cu titlu particular _____	148
1.3.2. Clasificarea legatelor în funcție de modalități _____	153
1.3.2.1. Legatul pur și simplu, legatul cu termen, legatul sub condiție _____	153
1.3.2.2. Legatul cu sarcină (<i>sub modo</i>) _____	155
1.4. Efectele legatelor _____	162
1.5. Ineficacitatea legatelor _____	163
1.5.1. Nulitatea legatelor _____	166
1.5.2. Revocarea legatelor _____	166
1.5.2.1. Revocarea voluntară _____	167
1.5.2.1.1. Distrugerea testamentului _____	168
1.5.2.1.2. Întocmirea unui testament ulterior cu dispoziții contrare sau incompatibile _____	169
1.5.2.1.3. Distrugerea sau înstrăinarea bunului legat _____	173
1.5.2.2. Revocarea judecătorească _____	176
1.5.3. Caducitatea legatului _____	182
1.5.4. Efectele ineficacității legatelor _____	185
§2. Dezmoștenirea _____	189
2.1. Noțiune și clasificări _____	189
2.2. Efectele dezmoștenirii _____	192
2.3. Nulitatea dezmoștenirii _____	194

§3. Execuțiunea testamentară _____	194
3.1. Desemnarea și misiunea executorului _____	194
3.2. Dreptul de administrare _____	195
3.3. Remunerația executorului _____	196
3.4. Răspunderea executorului _____	197
3.5. Încetarea execuțiunii _____	197
<i>Secțiunea a 8-a. Limitele dreptului de a dispune asupra</i> <i>moștenirii sau asupra bunurilor din aceasta _____</i>	<i>198</i>
§1. Interzicerea actelor juridice asupra moștenirilor nedeschise _____	198
§2. Substituțiile fideicomisare _____	201
§3. Liberalitățile reziduale _____	206
§4. Rezerva succesorală _____	207
4.1. Istoric _____	207
4.2. Noțiunea de rezervă succesorală _____	210
4.3. Caracterele rezervei _____	210
4.4. Moștenitorii rezervatari _____	212
4.5. Rezerva descendenților _____	212
4.6. Rezerva ascendenților privilegiați _____	215
4.7. Rezerva soțului supraviețuitor _____	217
4.8. Cotitatea disponibilă _____	218
4.9. Cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor _____	219
§5. Reducțiunea liberalităților excesive _____	221
5.1. Calculul rezervei succesorale și al cotităților disponibile _____	222
5.2. Reducțiunea liberalităților excesive _____	233
5.2.1. Persoanele care pot cere reducțiunea _____	234
5.2.2. Căile de realizare a reducțiunii _____	234
5.2.3. Termenul de prescripție _____	235
5.2.4. Ordinea reducțiunii _____	236
5.2.5. Efectele reducțiunii _____	238
5.2.6. Reducțiunea unor liberalități speciale _____	241
5.2.7. Imputarea liberalităților _____	242

Capitolul IV. Transmisiunea moștenirii	243
<i>Secțiunea 1. Dreptul de opțiune succesorală</i>	243
§1. Titularii dreptului de opțiune succesorală	244
§2. Caracterele juridice ale opțiunii succesorale	247
§3. Termenul de opțiune succesorală	250
§4. Variantele de opțiune succesorală	254
4.1. Acceptarea moștenirii	254
4.1.1. Acceptarea expresă	255
4.1.2. Acceptarea tacită	256
4.1.3. Efectele acceptării voluntare a moștenirii (exprese sau tacite)	259
4.1.4. Acceptarea forțată	262
4.1.5. Efectele acceptării forțate	266
4.2. Renunțarea la moștenire	266
4.2.1. Noțiune și caractere juridice	266
4.2.2. Efectele renunțării	269
<i>Secțiunea a 2-a. Transmiterea moștenirii</i>	271
§1. Obiectul transmisiunii succesorale	271
§2. Transmisiunea activului și a pasivului succesoral	274
<i>Secțiunea a 3-a. Sezina</i>	278
<i>Secțiunea a 4-a. Petiția de ereditate</i>	281
Capitolul V. Indiviziunea succesorală și partajul	285
<i>Secțiunea 1. Indiviziunea succesorală</i>	285
<i>Secțiunea a 2-a. Partajul</i>	287
§1. Dreptul de a cere partajul și limitele acestuia	289
§2. Termenul pentru formularea acțiunii de partaj	291
§3. Capacitatea cerută pentru formularea cererii de partaj	292
§4. Titularii dreptului de a cere partajul	293
§5. Obiectul partajului	294
§6. Raportul donațiilor	295
6.1. Noțiune	295
6.2. Subiecții raportului	298
6.3. Cine poate cere raportul?	301
6.4. Obiectul raportului	301

6.5. Modul de efectuare a raportului _____	303
§7. Plata datoriilor _____	306
§8. Felurile partajului _____	308
§9. Efectele juridice ale partajului _____	312
§10. Desființarea partajului _____	313
<i>Secțiunea a 3-a. Partajul de ascendent</i> _____	313
§1. Noțiune _____	313
§2. Subiectele partajului de ascendent _____	315
§3. Forma în care se poate realiza partajul de ascendent _____	315
TESTE-GRILĂ EXAMENE _____	317
I. Reguli generale privind moștenirea _____	317
II. Moștenirea legală _____	319
III. Moștenirea testamentară _____	329
IV. Transmisiunea și partajul moștenirii _____	332
RĂSPUNSURI ȘI EXPLICAȚII _____	338
I. Reguli generale privind moștenirea _____	338
II. Moștenirea legală _____	340
III. Moștenirea testamentară _____	352
IV. Transmisiunea și partajul moștenirii _____	355